

Само ден по објавувањето на позитивната одлука од Брисел за апликацијата на македонската држава во ЕУ, домашните политички сили почнаа наместо на реформи да се фокусираат на предвремените избори. Апетитите преку ноќ достигнаа кулминација. Пуста власт што прави. Паметот им го пие на политикантите. И од власта и од опозицијата дошле до сознанија дека периодот напролет е многу партиски покориен од оној наесен наредната година, за исходот од новиот парламентарен изборен циклус. И сè тоа го оправдуваа со потребите што поскоро да ѝ се доближиме на Европа. Ке сме заштеделе време, неколку месеци помалку на патот кон старата дама. Класични политичко-партиски перверзни реторики. Видено по којзнае кој пат на нашата политичка ар-

на. Каква Европа, каква интеграција, каква заштеда на време. Не станува збор за ништо друго освен за класична манипулација на народните маси и жед за власт. Опозицијата поаѓа од фактот дека според последните испитувања на јавното мислење таа има солидна шанса да застане на тронот на македонската власт, затоа што доколку го чека редовниот термин наесен догодина власта би можела да подготви некое економско изменување, па да направи пресврт во расположението кај електоратот. Наивно. Делот од власта, пак, кој е подготвен за предвремените избори поаѓа од основата дека позитивното мислење на Европската комисија од Брисел е сосема доволно за да се задржи еуфоријата до пролет, со што повторно граѓаните би се одлучиле за коалицијата која ја воведува

изборното законодавство не се едноставна работа. Тука ќе се кршат партиските копја, ќе се согледуваат и ќе се анализираат сопствените партиски интереси. Ке се потроши многу време. Оттука, предвремените избори се неизводливи прво од технички аспект. Премногу доцна тоа прашање се постави на дневен ред.

Втора пречка - доаѓаат празници, новогодишните. Половина месец ќе помине во јадење и во пиене. Дополнителен проблем за заговорниците на идејата за предвремените избори. Се поставува прашањето дали новото изборно законодавство ќе ги спречи досегашните девијантни појави при спроведувањето на изборите? Може да се донесе секаков закон, кој ќе биде во согласност со европските критериуми, но само на хартија. Доколку тој закон или пакет закони

ОД МАКЕДОНИЈА НЕ БИДУВА СКАНДИНАВИЈА

Изговорите дека предвремените избори се неопходни за побрза интеграција во европската заедница, не држат. Тоа е само повод за да се дојде до нив. Суштината е сосема друга. Партиите прават внатрешни калкулации за тоа која како ќе помине на наредниот изборен циклус. Затоа некои проценуваат дека е подобро што поскоро да се одржат избори, отколку да се чека редовниот термин. Но, премиерот пресече. Се поставува прашањето дали новото изборно законодавство ќе ги спречи досегашните девијантни појави при спроведувањето на изборите? Може да се донесе секаков закон, кој ќе биде во согласност со европските критериуми, но само на хартија. А што ќе биде во практиката?

Пишува: **Мишко ТАЛЕСКИ**

Македонија во Европа. И ова е наивно, можеби и понаивно од мислењето на опозиционите субјекти.

Изговорите дека предвремените избори се неопходни за побрза интеграција во европската заедница, не држат. Тоа е само повод за да се дојде до нив. Суштината е сосема друга. Партиите прават внатрешни калкулации за тоа која како ќе помине на наредниот изборен циклус. Затоа некои проценуваат дека е подобро што поскоро да се одржат избори, отколку да се чека редовниот термин. Но, премиерот пресече. Не се пожелни предвремените избори. Побитен бил проектот за новото изборно законодавство кој мора што поскоро да се донесе и за кој Европа покажува голем интерес. Тезата држи.

НЕИЗВОДЛИВИ ИНСТАНТ ПРОЕКТИ

Сега Македонија е во фаза кога треба да се подготви за многу покрупни проекти, кои треба да се спроведат за да ѝ се даде сигнал на Европа дека постои вистинско расположение за ветениот прогрес. Тие проекти се многу побитни од предвремените избори. Измените во

не можат да се спроведат на денот на изборите, попушта ќе биде целата работа на експертите. Македонија сè уште не создала плодна почва за спроведување фер и демократски изборен циклус. Тоа е факт. Сите досегашни изданија на гласање минале со помали или со поголеми нерегуларности, со помали или со поголеми фалсификати. Без исклучок. Не верувам дека некој нов закон може да ги елиминира тие опасности. Нашите опасности лежат во фактот дека имаме криза во моралот и во етиката на нашето однесување. Тоа е најголемиот проблем за да може изборите во наредниот период да бидат фер и демократски. Повторно, како и вообичаено, ќе се најдат други модели на софистицирано изместување на работите од нормалната точка. Фалсификатот не се состои само во механичкото полнење на гласачките кутии, во притисокот врз електоратот за да гласа за онаа или за оваа партија. И неразумното трошење финансиски средства надвор од законските можности, исто така, претставува своевидна нерегуларност на изборниот процес за која ретко се зборува. Големите и помоќните политички партии, без разлика дали му припаѓаат на владејачкиот или на опозициониот табор, секогаш ги преминувале границите на трошење пари за финансирање на сопствените изборни кампањи. Кој ја санкционира таа девијација и прекршување на изборната регулатива?

КЕ НÈ ОДНЕСЕ ЛИ ВО НЕПОВРАТ ПУСТАТА ЖЕЛБА ЗА ВЛАСТ?

Македонија треба да се подготви за спроведување на покрупни проекти, за да ѝ даде сигнал на Европа дека постои вистинско расположение за ветениот прогрес, кои се многу побитни од предвремените избори. Големите и помоќните политички партии, без разлика дали му припаѓаат на владејачкиот или на опозициониот табор, секогаш ги преминуваат границите на трошење пари за финансирање на сопствените изборни кампањи. Кој ја санкционира таа девијација и прекршување на изборната регулатива? Досега никој. Тешко дека некој може да ја контролира. Контролори се токму оние кои ги спроведуваат изборите. Неспорно е дека македонските политички учесници на наредните избори ќе сторат сè за да можат процесите да поминат проевропски, затоа што секое друго решение би било самоубиствено за нас како народ и како држава. Грешките никако не смеат да се повторат. Секое нивно метастазирање скапо ќе нè чини и ќе нè одврати од патот кој го трасираваме. Ќе нè однесе во неповрат. Од Македонија не бидува Норвешка или Финска. Македонија никогаш не може да биде Скандинавија. Не може додека на кормилото стојат и ќе стојат луѓе кои поаѓаат од личните, партиските и недржавните интереси. Филтрите мора да се постават.

Досега никој. Тешко дека некој може да ја контролира. Контролори се токму оние кои ги спроведуваат изборите. Ќе испадне по онаа народната - кадија те тужи, кадија те суди. Неспорно е дека македонските политички учесници на наредните избори ќе сторат сè за да можат процесите да поминат проевропски, затоа што секое друго решение би било самоубиствено за нас како народ и како држава. Но, нема да бидеме балканци ако не ставиме зачин, мирудија на целата работа. Чорбата повторно ќе биде премногу зачинета со лоши мирудии, кои вкусот на изборниот деликатес ќе го загорчат. Повеќе нема прогледување низ прсти. Европа за последен пат тоа го направи на последните локални избори за кои добивме сериозни предупредувања. Грешките никако не смеат да се повторат. Секое нивно метастазирање скапо ќе нè чини и ќе нè одврати од патот кој го трасираваме. Ќе нè однесе во неповрат. Злите сили стандардно повторно ќе бидат активирани. Прашањето е само колку државата ќе успее во пресудниот момент да ги стави во т.н. политичко-теренски карантин. Веројатно улогата на МВР треба да биде далеку поголема од онаа која е предвидена согласно постојната законска изборна регулатива. Во спротивно и натаму ќе се случуваат опструкции и флагрантни кршења на изборната процедура, без оглед колку законските рамки ќе се сов-

паѓаат со европските. Премиерот Бучковски повика на одржување скандинавски, а не македонски избори. Тоа е за поздравување. Но, зошто досега не преовладеа мислењето дека вистинската демократија се препознава токму преку успешниот исход на изборните циклуси. Кој досега организираше избори? Тоа беа најголемите и најбројните политички сили во државата. Тие го правеа фалсификатот и во 1994 и во 1999 и во 2005 година. СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ беа предводници на идејата за останување на тронот по секоја цена, по цена на изборен фалсификат. Целта ги оправдува средствата, нели! Можеби, но краткорочно. Затоа денес сме на ова скалило на коешто сме. Затоа денес ќе се залагаме за скандинавски избори, затоа што досегашните не чинеа и нè доведоа до дното на кое се наоѓава. Задоцнети потези на политичарите кои сакаат да се поправат за намерните грешки направени во минатото. Предимензионирањето на работите околу подготовката на новото изборно законодавство претставува исклучителна можност за речиси сите субјекти на сцената, пред сè, оние од власта, за дефокусирање на вниманието од проблемите кои нè тиштат сите нас. Вообичаено, ќе почнат подготовките, анализите, трибините, препораките, кавгите на тој план. На никој од одговорните нема да му "текне" дека на државата ѝ е потребна сосема друга

стратегија, многу поважна од онаа која сега ја заговараат. Тоа е стратегијата на економскиот и на стопанскиот развој. Развој кој 15 години никако да тргне. Тука секој избегнува да го стави акцентот. Економијата стана најголемото промашување на македонската денешница. Само од избори на избори. Кога се ветуваше, кога се лажеше, кога се манипулираа граѓанските маси само за да се поткупи нивното мислење и глас. Меѓу тоа се тонеше, се пропаѓаше и никому не му беше битно дали се оди удоолу. Важни беа патувањата, дипломатските кариери, напредокот на партијата, победата врз опозицијата и слични нешта. И денес е исто. И денес и утре и во поблиска иднина ништо не може да се смени. На Македонија не ѝ помагаат никакви скандинавски избори. На Македонија не можат да ѝ помогнат политичари кои не еднаш, туку неколку пати си го извалкале како образот, така и задникот со антинародни потези. На народот и не му е до избори. Знае дека неговиот глас никој нема да го "ферма". Неговиот глас повторно ќе биде злоупотребен, изгазен, поништен, прецртан. Ова не е песимистичко размислување, но секој оптимизам кој досега се пројавуваше беше отсочна штица за да се манипулира, краде, фалсификува.

КОЈ И ЗОШТО ЛАЖЕ?

Ахмети и Пенев пројавија интерес изборите да бидат предвремени. По неколку дена премиерот рече дека изјавите им биле извадени од контекст и слободно интерпретирани од некои медиуми. Па, никој не парафразираше во име на двајцата. Самите, изворно, без никакви доаѓавки и наставки ги искажаа тезите за тоа. Веројатно некој сака, како и секогаш, одговорноста да ја префрли само врз медиумските куќи, кои се единствените што создаваат агонија и катастрофи во државата. Најлесно е така да се постават проблемите. Но, истовремено е и неодговорно. Тоа е вербален криминал. Целиот народ знае врз чии плеки лежи одговорноста за сите дела и недела на нашето наводно демократско живеење. Ниту народот може да краде, да фалсификува, ниту медиумите ја имаат таа моќ. Од Македонија не бидува Норвешка или Финска. Македонија никогаш не може да биде Скандинавија. Не може додека на кормилото стојат и ќе стојат луѓе кои поаѓаат од личните, партиските и недржавните интереси. Филтрите мора да се постават. Тие нема да сменат многу, тие нема да нè направат држава од скандинавски калибар, но се плашам дека без тие филтри за прочистување на кадровските решенија многу лесно и брзо можат да нè поистоветат со Зимбабве.